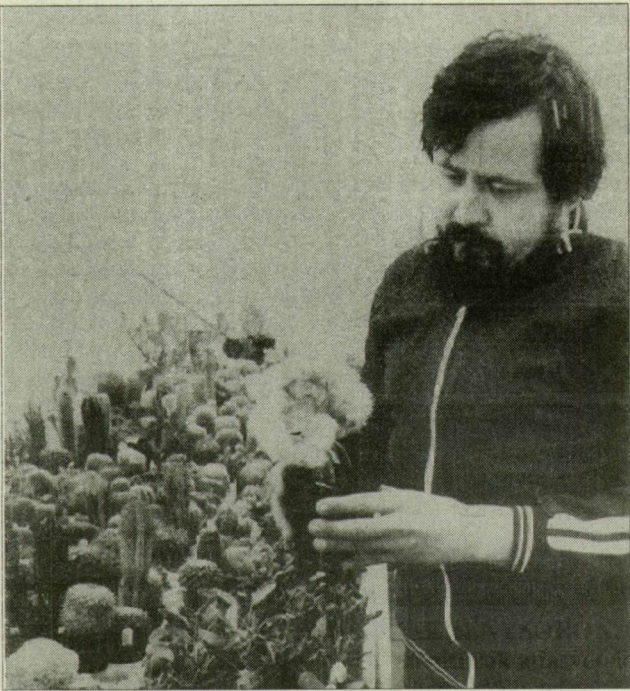

Vásár és kiállítás az IH-ban Kaktuszok, húsevők, tequilagyümölcs

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Egészen megőrülök, amikor észreveszem a kert végében a paradicsompalántákat. Végre egy növény amit felismerek, hiszen Papp István kertjében és üvegházában ezernél is több kaktusz és egyéb egzotikus növényritkaság díszleg, melyek pompázatosak ugyan, de nevük egyelőre – számomra – ismeretlen.

Később aztán kiderül, hogy jónéhányat mégis ismerek, a

fügekaktuszlól kiderül, hogy a népnyelv medvetalpnak nevezi, gyümölcse – bár fanyar ízű – ehető, s többek között pálinkát főznek belőle, melyet tequilaként ismernek a nagyivók. Vagy itt van a két szúrós testű jóbarát, a felső kaktusz élénkpiros színben pompázik, míg az alsó zöldell a klorofilltól – ő fotoszintetizál, s így biztosítja a piros kaktuszgömb számára az életet. Példát ve-

hetnénk róluk, mi emberek is. Akadnak gonoszabb növények is, melyek ugyan nem kaktuszok, de szintén a csodakert lakói. Vénusz légycaféja falánk leveleivel várja a tétova bogarakat, a harmatfüveknek pedig szőrös „karja” ölel végzetes módon különböző rovarokat.

Kaktuszkiallítást ritkán láthat az emberfia – magyarázza Papp István, a Magyar Kaktusz és Szukkulens Kedvelők Egyesülete Szegedi Klubjának vezetője –, hiszen a nagy pálmaházak és fűvészkertek kaktuszgyűjteményeit általában lezárják a nagyközönség elől. A magyarázat egyszerű: bármilyen nagy tuskéi is vannak a kaktuszoknak, az ember ellen kevésnek bizonyulnak, sokan fogdossák őket, kibányásszák a kisebbeket, letörnek egy-egy gumót a nagyobbakról. Természetesen nagyon nagy tisztelet a kivételnek, hiszen rengetegen szeretnék megcsodálni a kaktusz virágát. Erre a hétvégén egyébként mindenkinek módja nyílik, hiszen a Szegedi Kaktuszklub az Ifjúsági Házban, október 2-3-4-én kaktuszkiallítás és -vásárt rendez. A kaktusz virága tehát nemcsak megcsodálható, hanem haza is vihető.

TAKÁCS VIKTOR

„Mától kezdve minden másképp volt”

Egy eltanácsolt történelemkönyv után

Már az év elején megjelent az 1944-től 1990-ig terjedő időszakot felölelő kötet, amelyet mindenki várt, örömmel üdvözölt, s amely aztán pillanatok alatt kiadós botrányt kavart maga körül, és az állásába került a Tankönyvkiadó akkori igazgatójának, Vilhelm Józsefnek is. Most ugyanő, mint a Cégér menedzserigazgatója, vállalkozott a másik kötet megjelentetésére.

Hogyan tudták ezt az igen költséges vállalkozást egy kezdő cég nyakába terhelni?

Mint a másik könyvet, a Magyar Lajos Alapítvány támogatta ezt is. Ez nemcsak azt jelenti, hogy meg tudtuk jeleníteni, hanem azt is, hogy aránylag elfogadható áron kínáljuk.

Ön nem történész, miért vállalta annak idején egzisztenciáját, most pedig a cég tőkéjét kockáztatva éppen ennek a könyvnek a kiadását?

Morális kérdés. A matematikában nem történet rendszerváltás. A magyar történelemtudomány és vele együtt a történelemoktatás nagyon sokat fejlődött a múlt rendszer utolsó évtizedében, ám volt egy-két olyan kategorikus tilalom, illetve kötelezettség, amelyet meg sem lehetett kerülni. Most végre meg lehetett alapozni egy abszolút tárgyyszerű történelemoktatást, amelyre nehezen találhatunk előzményeket a magyar pedagógia történetében. Természetesen ilyen könyvet írni nagyon nehéz, hiszen sokféle szempontot kell figyelembe venni, és sokféle kérdésben egyszerűen nincs objektív, mindenki által egyformán elfogadható válasz. De nem lehet folytatni a problémák asztal alá söprését, és

Tegnap délelőtt az ELTE bölcsészkarának dékáni tanácstermében sajtófogadást tartott a Cégér Reklám, Propaganda és Kiadói Kft. A figyelem középpontjában egy tankönyv állt, egy tankönyv, amely a huszadik század első felének magyar és világtörténelmével próbálja megismertetni a tanulóifjúságot. Mivel erről a korról a rendszerváltás óta ilyen jellegű munka nem jelent meg, az eseményt akár egyértelműen ünnepelehetnénk is. A könyvnek azonban volt egy előzménye, vagyis folytatása.

nem lehet tankönyv nélkül hagyni az iskolákat. Ez a „stratégia” egyenértékű azzal a viccbeli párjával, amikor az őrmester úgy intézi az átkelést a folyón, hogy elkiáltja: Oszolj, gyülekezős a túlsó parton.

Egy kultuszkormányzat azért fenntarthatja a jogát, hogy beleszóljon, az általa felügyelt iskolákban milyen tankönyveket használnak?

Ez kötelessége is – kapcsolódik be beszélgetésünkbe Szalainé Kuncze Magdolna, a Cégér irodalmi vezetője. – Ellenőriznie kell a tankönyvnek használt kiadványok szakmai színvonalát. De főleg ilyen érzékeny területeken nem szabad beleszólnia a könyvek tartalmába, különben választási ciklusokra fogunk tankönyveket készíteni, és a diákok majd hozzászoknak, hogy minden kormányváltáskor bekövetkezik az „ezután minden másképp volt” fogadkozás.

De hát egy szerzői kollektíva sem döntheti el egy teljes

generáció történelemszemléletét. Bármilyen patinásan cseng Sipos Péter, Ravasz István, Kende János, Krausz Tamás és a csapatot összefogó Borsányi György, valamint a felelős szerkesztő, Benkes Mihály neve, azért még több ilyen csapatot össze lehetne állítani.

Kellene is. Lényegében a történelemoktatás csak alternatív tankönyvek segítségével képzelhető el. A koalíciót összetartó ideológiát képviselőeknek is rég meg kellett volna írni könyvüket. Tudjuk, készülnek vele, de most csupán egy Tanulói vázlatok a XX. század történetéről című füzetet tudtak megjelentetni, amely a maga 70 oldalával valóban nem több, mint egy vázlat, amely kiegészítésekre szorul.

Az önök másik kötete még érvényes tankönyv?

Olyan híreink vannak, hogy visszavonják az engedélyt.

Akkor is használhatják az iskolák.

De jövőre már a megvásárlására nem fordíthatják az erre a célra kapott állami támogatást. Sajnos az esélyegyenlőség csak papíron létezik. Sokan hiába keresik a könyvünket a megfelelő árusoknál. Akik hozzánk fordulnak, azoknak általában azt javasoljuk, rendeljék meg tőlünk. És siesse-nek, mert már így is elkéstünk vele, de az engedélyeztetésre vártunk.

Még nincs meg az engedély?

Azt az információt kaptuk, hogy a kéziratot maga a miniszter úr olvassa. Ő pedig elfoglalt.

R. B.

Védetté nyilvánítva

Kincs, ami még van

Mi hívta életre az ötéves programot?

Egyesületünk munkája ma már országos jelentőségű. A rendszerváltozás előtt egy meghatározott felépítés szerint működünk, s főként a helyi természetvédők végeztek gyakorlati munkát. A rendszerváltozás után az önkormányzatokra bízta a természetvédelmi munkákat, de nekik ehhez nincs megfelelő szakemberük. A Dél-Alföldön valójában még nem tárták fel kellő alaposan, mit lehet, vagy érdemes védeni. A programra azért is szükség van, mert mezőgazdaságunk is átszerveződik, és a mai gazdák többségéből már hiányzik az a szemlélet, ami évtizedekkel ezelőtt megvolt. Az elődök együtt tudtak élni a természettel, azok értékeivel. Ma viszont

egyetlen szempont uralkodik:

minél többet kihozni a földből, holott megeshet, hogy az a terület, amelyik mezőgazdaságilag értéktelen, a természetvédelem szempontjából értékes, s a hozzá nem értéssel felbecsülhetetlen károkat okoznak.

Magyarországon eddig főként a madarakkal foglalkoztak, ezért lehetséges, hogy az eddig ismeretlen területeken olyan rovarokat, alacsonyabb rendű állatokat is találunk, amelyekről eddig még nem gyűjtöttünk adatokat, s kipusztulásuk komoly veszteség lenne a tudomány számára.

A múltkori felhívásra érkezett-e valamilyen bejelentés?

Csupán egy idős bácsi jelezte, hogy egy keresztet szeretne visszaállítani. Pedig számunkra nagyon fontos, hogy az emberek maguk mérjék fel, és jelentsék nekünk, hogy számukra mi az értékes terület, facsoport; szeretnénk, ha a helyi lakossággal, az önkormányzatokkal együtt dolgozva végezhetnénk a munkánkat. Jó lenne, ha az igények szintjéről indíthatnánk a programot, ami már szeptembertől kezdetét vette.

Azt hiszem, ma már egyre nagyobb feladat hárul a természetvédőkre, lévén egyre csökken a természetes életér; erdőket pusztítanak ki, állatfajták tűnnek el véglegesen. Szeptember elején már közzétettük a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 37. sz. újszegedi helyi csoportjának felhívását, amelyben az egész Dél-Alföld természeti értékeinek megőrzésére készítettek ötéves programot, s ehhez támogatókat kerestek. A részletes tervekről, és a természetvédők munkájáról, helyzetéről beszélgettünk Krnács Györggyel, a helyi csoport titkárával.

Hogyan állna össze ez az ötéves program?

Az öt évet nem hasraütésszerűen találtuk ki, ez egy nemzetközi sztenderd, amit egységes elvek alapján állítottunk össze. Az első két évben összegyűjtjük, feltérképezzük a területeket, hogy valóban értékesek-e? Kifrjuk a helyrajzi számokat, majd az általunk fontosnak tartott területekről egy védetté nyilvánítási javaslatot, illetve kérelmet adunk be az önkormányzathoz. Persze a védetté nyilvánításnak formai követelményei is vannak: elkészítjük

a terület kezelési útmutatóját.

Ezután szakmailag foglalkozunk a területekkel, folyamatosan figyelemmel kísérjük az ottani élővilágot. Szerencsére szakemberekben nincsen hiány.

De mit fog szólni mondjuk az a gazda, akinek a legelőjét egyszer csak védetté nyilvánítják?

Kétségbeesésre semmi ok. Ugyanis ha például a legelőn kialakult természetes életet nem zavarja az, amire használják, ha a rajta végzett emberi tevékenység-beavatkozás nem áll ellentétben a terület használati útmutatásával, akkor az

nyugodtan végezhető. Erről természetesen mindenkit tájékoztatunk. A természetvédelme, azt hiszem, csak jóindulaton múlik, és abban is bízom, hogy a mi társadalmi szervezetünknek jobban hisznek majd az emberek, mint egy állami szervezetnek, mert nekünk nincsenek politikai érdekkapcsolataink.

Hogyan áll a magyarországi természetvédők helyzete, mondjuk a nyugatiakhoz képest?

Erre talán a legjobb példa az volt, amikor egy svájci természetvédő elcsodálkozott, hogy nálunk milyen érintetlen területek vannak: általában úgy tartják, hogy mi fel sem fogjuk, hogy kicsoda

kincs van a kezünkben.

Nyugaton mindent felparcelláztak, mindent simára vágtak, szinte műanyaggá formálták a természetes növénytakarót, s most már persze rengeteg pénzbe kerül, hogy ezeket fenntartsák, hiszen mindent elpusztítottak az autópályákkal, az ipari telepekkel. Nem ártana, ha tanulnánk ebből, és nem rohannánk hanyatt-homlok a kapitalizálódás felé, hogy aztán a lerombolt területek életbentartására ismét nagy összegeket költsünk. Tehát védeni, ami még megmaradt. Arról nem is beszélve, hogy az ilyen védett területek idegenforgalmi jelentőségűek, s az innen szerzett bevételek jelentősen hozzájárulhatnak az évi költségvetés bővítéséhez.

Pénzünk viszont jóval kevesebb van, mint a nyugatiaknak. Mint mindenben. Az állami költségvetésből 9 millió forintot kapott egyesületünk erre az évre, ebből helyi csoportunk 1,4 millió forintban részesült. Ha valaki ezúton kapott kedvet egyesületünk támogatására, vagy valamilyen természeti értékre bukkant, az a következő címen talál meg bennünket: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület újszegedi helyi csoportja, 6701 Szeged, Pf.: 708.

PODMANICZKY SZILÁRD

Tárlat a zentai múzeumban

Négy vajdasági képzőművész kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők október 15-éig Zentán, a főtéren lévő múzeumban. A tárlatot, melynek az alkotók a Keserves címet adták (kell-e mondani, miért?), másfél óras koncerttel nyitották meg: a szép számú közönség népzenei alapokon nyugvó sa-

bad zenét és tiszta, eredeti népzenei hallhatott. Közreműködött Sóti Etelka, Patyi Zoltán, Rácz Gyula, Csepregi András, Szokolay Balázs, Burány Béla és Révész Róbert.

A kiállításon Mezei Erzsébet zentai rajztanárnak a fehér háttérből egyszerű formákban kiemelkedő, színes monotípiái

keves motívumból építkezve, rendkívül szuggesztíven sugallják a védelemkeresés és a megmaradás vágyát. Péter László székelykevei grafikus hengernyomatokkal szerepel. Sorozata, a Baranya-ciklus, a háború borzalmainak fekete-fehérre csupaszított igazsága. Az eddig főleg fotógrafikákkal jelentkező Hagymás István különös, számunkra leginkább angol tájat idéző színes fénymásolatokkal mutatkozott be – a partifecske-fészkekkel tűzdelt partszakadásokat egyébként a Balaton északi partján, az alföldi homokbányában készítette. Révész Róbert a tájrajzilag egységes Dél-Alföld falvait, városait járta végig, s az itt még föllelhető, rejtélyes jeleket, ősi üzeneteket közvetítő oromfalakat, kapu-, illetve házrészeket megörökítő fényképeit varázsolta aztán szürke-fehér-fekete fotógrafikákká.

P. L.